

Historia ZSO „Gimnazjum i Liceum Akademickie” w Toruniu

Jak to się stało...

Szkoła eksperymentalna Gimnazjum i Liceum Akademickie w Toruniu wzbudzała żywe zainteresowanie, zanim jeszcze powstała. Wynikało to z faktu, że stanowiła (i stanowi) wyjątek w strukturze oświatowej kraju. Ma ona charakter ponadregionalny i, co najważniejsze, przeznaczona jest dla młodzieży szczególnie uzdolnionej.

Z inicjatywą powołania Szkoły wystąpił Uniwersytet Mikołaja Kopernika, który jest spadkobiercą tradycji uniwersyteckich Wilna. To właśnie tu podejmowano pierwsze próby powołania Gimnazjum Akademickiego w latach 1946–47 przez prof. Wacława Staszewskiego, organizatora i dyrektora Państwowego Liceum im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich. W Toruniu istniały już wcześniej (od XVI w.) szkoły średnie o wysokim poziomie kształcenia, które stać się miały załącznikiem wyższej uczelni. To w tym mieście zaistniał więc dobry klimat do stworzenia szkoły o charakterze półakademickim. Ponadto tutaj znalazły się osoby, które chętnie zaangażowały się w projekt powstania szkoły eksperymentalnej.

Aby powstała placówka oświatowa o tak specyficznej strukturze potrzebna była współpraca wielu osób i instytucji z różnych sfer życia publicznego kraju. Pomocną dłoń, w zakresie spraw finansowo-gospodarczych, podały władze państwowe, samorządowe i gminne.

Jako część Uniwersytetu Mikołaja Kopernika *Gimnazjum i Liceum Akademickie* zapewnia wysoki poziom merytoryczny nauczanych przedmiotów. Niemalą rolę odgrywają także możliwości finansowe i organizacyjne wyższej uczelni.

Z historii eksperymentu

Pierwsza udana próba powołania szkoły średniej przy uniwersytecie i pod jego opieką miała miejsce w Wilnie w latach 1938 - 1939. Na mocy postanowienia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, prof. dra Wojciecha Świątosławskiego z dnia 9 kwietnia 1938 r., rozpoczęło działalność Państwowe Liceum im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Wilnie. Szkoła miała charakter ogólnokształcący i obejmowała swoim zakresem wydziały: klasyczny, humanistyczny, matematyczno-fizyczny i przyrodniczy. Wiele uwagi władze szkolne poświęciły kompletowaniu grona pedagogicznego. Warunkiem zatrudnienia były wysokie kwalifikacje pedagogiczne i zaangażowanie twórcze (to szczególnie ceniono u nauczycieli, w związku z tym, nie mogli oni podejmować dodatkowych prac zarobkowych za wyjątkiem małej liczby godzin na uniwersytecie). Nie mniej uwagi poświęcono naborowi uczniów. Ubiegać się o przyjęcie do Liceum mógł każdy, kto ukończył gimnazjum. Obowiązywał jednak egzamin wstępny, znacznie zaostrzony w stosunku do powszechnie stosowanych egzaminów. Wyjątek stanowiło przyjmowanie uczniów do klas II z innych renomowanych liceów pod warunkiem, że wcześniej wykazali się nieprzeciętnymi osiągnięciami w nauce. Następowoło to na wniosek Rady Pedagogicznej i za zgodą władz kuratorskich.

Państwowe Liceum im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich dążyło szczególnie do osiągnięcia wysokiego poziomu naukowego oraz wypracowania u uczniów umiejętności samodzielnej pracy. Silny nacisk położono na języki nowożytne, głównie francuski i niemiecki. Z tych przedmiotów odbywały się dodatkowe lekcje, tzw. kursy linguaphonowe, pozwalające uczniom osłuchać się z nauczaniem językiem. Dwa wspomniane przedmioty były obowiązkowe, nadobowiązkowym był natomiast język angielski. Poza tym uczniowie mieli

możliwość wyboru przedmiotu, z którego były zajęcia dodatkowe. Odbywały się one po południu w wymiarze dwóch godzin tygodniowo.

Podniesieniu poziomu intelektualnego służyły także lepsze warunki nauczania, nieliczne klasy, najwyższej jakości pomoce naukowe (w tym laboratoria). Każdy kierunek miał własną bibliotekę, dlatego też „istniała zasada, że jeżeli pytanie [ucznia] nie dotyczyło bezpośrednio wykonania danego ćwiczenia, a tylko jego pogłębienia, nauczyciel nie wyjaśniał problemu, a odsyłał do literatury, którą obowiązany był ściśle podać”. Wysoki poziom wymagań, jaki postawiło grono pedagogiczne swoim wychowankom powodowało, że nierzadkie były repety. Z drugiej strony - związek liceum z uniwersytetem mobilizował uczniów do osiągania wysokich wyników nauczania.

Niestety, wybuch wojny przerwał dokonywane badania. Państwowe Liceum im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Wilnie zamknięto 7 grudnia 1939 roku na żądanie oświatowych władz litewskich.

Tradycje Torunia związane z tworzeniem szkół średnich o wysokim poziomie kształcenia są długie, sięgają bowiem początku czasów nowożytnych, kiedy to na fali przemian reformacyjnych zaczęto doceniać siłę ludzkiego intelektu. Pozycję wyjątkową zajmowały miasta Prus Królewskich: Gdańsk, Elbląg i Toruń. To właśnie w Toruniu w 1568 r. w wyniku połączenia szkół parafialnych: mariackiej i świętojańskiej powstała *Schola Thorunensis*, czyli Gimnazjum Toruńskie. Po 26 latach istnienia (1594) przekształcono je w Gimnazjum Akademickie o charakterze szkoły pólakademickiej. W zamierzeniach burmistrza Henryka Strobanda było stworzenie na bazie gimnazjum uczelni wyższej, kształcącej elitę polskich protestantów. W Gimnazjum Toruńskim językiem wykładowym była łacina, stąd też istniała możliwość nauki młodzieży z różnych krajów Europy. Uczyli się tu Czesi, Węgrzy, Litwini, Łotysze, a nawet mieszkańcy Wysp Brytyjskich. Nie zabrakło jednak przedmiotu pogłębiającego u scholarów język polski, właśnie to powodowało, że wiele rodzin szlacheckich wysyłało swoich synów do Torunia.

Po II wojnie światowej w marcu 1945 r. nastąpiła reaktywacja sieci szkół polskich, powstało wówczas I Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, które kultywuje tradycje XVI – wiecznego Gimnazjum Akademickiego.

Szkoła pod auspicjami UMK

Rok 1945 to także ważna data w historii polskiej nauki wyższej. Na mocy decyzji Prezydenta KRN Bolesława Bieruta powołano do życia Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Kadre kompletowano z byłych pracowników naukowych Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie oraz Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Szczególnie to pierwsze grono od samego początku myślało o powołaniu (przy uczelni) szkoły średniej nawiązującej do tradycji Liceum im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Wilnie.

Jednak dopiero na początku lat `90-tych grono pracowników UMK powróciło do realizacji wileńskiego eksperymentu. W 1993 r. rozpoczęto prace nad projektem Gimnazjum Akademickiego, który przedłożono rektorowi uczelni JM prof. Andrzejowi Jamiołkowskiemu.

Kolejnym krokiem w celu zrealizowania pomysłu było zaangażowanie władz samorządowych i państwowych do poparcia eksperymentu (Sejmik Samorządowy Województwa Toruńskiego, Ministerstwo Edukacji Narodowej). Ostatecznie w 1996 r. kurator Mieczysław Bielski powołał Radę Nadzorczą Gimnazjum Akademickiego, której zadaniem było nadzorowanie budowy szkoły, współdziałanie z zespołami programowymi oraz opracowanie statutu Gimnazjum Akademickiego. Dnia 13 maja odbyła się uroczystość wmurowania aktu erekcyjnego pod budowę Gimnazjum Akademickiego z udziałem władz

państwowych, samorządowych, uniwersyteckich i diecezjalnych. Już osiem miesięcy później oddano budynki w stanie surowym. Prace trwały jednak dalej przy kolejnych etapach budowy oraz wyposażaniu pracowni klasowych.

Dnia 21 stycznia 1998 r. kurator Mieczysław Bielski z udziałem wojewody Wojciecha Daniela, rektora UMK Andrzeja Jamiołkowskiego i władz samorządowych uroczyście powołał Gimnazjum Akademickie w Toruniu. Rozwiązano Radę Nadzorczą, a na jej miejsce powołano Radę Programową. Jej zadaniem było przygotowanie konkursu na dyrektora szkoły, a także rozpoczęcie naboru uczniów do Gimnazjum. Nominację na dyrektora szkoły otrzymał dr Jerzy Wieczorek (30 marca 1998 r.). Natomiast 15 lipca tego roku ogłoszono listę uczniów przyjętych do Gimnazjum.

Z dniem 1 września 1998 r. rozpoczęła działalność szkoła eksperymentalna *Gimnazjum Akademickie*. Faza eksperymentu została pomyślnie zakończona w 2003 roku, zaś wyniki działalności szkoły zostały ocenione wysoko.